

Polecenia podsumowujące

1. Omów rolę trójprzymierza i trójporozumienia w kształtowaniu się sytuacji politycznej w Europie na przełomie XIX i XX w.
2. Wyjaśnij, czym był kocioł bałkański i jaki miał wpływ na sytuację w Europie na początku XX w.
3. Opisz kryzysy marokańskie, a następnie przedstaw ich wpływ na politykę międzynarodową.

O dominację w Europie
i na świecie

Podsumowanie

28

Sojusze polityczne i bloki polityczne w drugiej połowie XIX i początkach XX w.

Nazwa porozumienia, sojuszu, bloku politycznego	Data podpisania	Sygnatariusze	Cel
Sojusz trzech cesarzy (sojusz polityczno-wojskowy)	1873	Rosja, Austro-Węgry, Niemcy	Zachowanie pokoju w Europie, szukanie porozumienia w wypadku konfliktu interesów, wzajemna pomoc w razie agresji państw trzecich.
Dwuprzymierze (sojusz polityczno-wojskowy)	1879	Niemcy i Austro-Węgry	Wzajemna pomoc w razie ataku Rosji.
Trójprzymierze	1882	Niemcy, Austro-Węgry, Włochy	Wzajemna pomoc sygnatariuszy w razie agresji państw trzecich, głównie Rosji i Francji.
Francusko-rosyjska konwencja wojskowa	1892	Rosja, Francja	Wzajemna pomoc militarna w wypadku agresji innego państwa.
<i>Entente cordiale</i> (układ)	1904	Wielka Brytania, Francja	Rozstrzygnięcie spraw spornych dotyczących stref wpływów w Afryce.
Układ rosyjsko-brytyjski	1907	Rosja, Wielka Brytania	Uregulowanie wzajemnych relacji i wyciszenie kwestii spornych w obliczu rosnącego zagrożenia ze strony Niemiec.
Trójporozumienie	1907	Francja, Wielka Brytania, Rosja	Współpraca w obliczu rosnącego zagrożenia ze strony trójprzymierza.

Antagonizmy na Bałkanach oraz w Afryce Północnej w drugiej połowie XIX i na początku XX w.

Napięta sytuacja na Bałkanach – dążenie do uzyskania niepodległości lub poszerzenia terytorium przez zamieszkujące tam w większości narody słowiańskie – antytureckie powstania w Bośni i Hercegowinie oraz w Bułgarii.

Szerzenie przez Rosję idei panslawizmu oraz chęć opanowania cieśnin czarnomorskich.

1877–1878 – wojna rosyjsko-turecka.

1878 – kongres pokojowy w Berlinie; Serbia, Czarnogóra i Rumunia – suwerenne, Bośnia i Hercegowina – administrowane przez Austro-Węgry.

1905 – pierwszy kryzys marokański przyczyną zacieśnienia kontaktów Francji i Wielkiej Brytanii, przyspieszenia zbrojeń przez II Rzeszę.

1911 – drugi kryzys marokański – Maroko protektoratem Francji, zyski ekonomiczne II Rzeszy we francuskiej Afryce. Okupacja Libii przez Włochy.

Kocioł bałkański – dwie wojny bałkańskie (1912 i 1913) przyczyną rosnącego napięcia w Europie.

1908 – aneksja Bośni i Hercegowiny przez Austro-Węgry.

Wojny bałkańskie

Wzrost napięcia między Austro-Węgrami a Serbią po aneksji Bośni i Hercegowiny. Brak wsparcia ze strony Rosji przyczyną rezygnacji Serbów z roszczeń.

1912 – sojusz państw bałkańskich (Serbii, Bułgarii, Grecji i Czarnogóry) przeciw Turcji.

1912 – I wojna bałkańska, zakończona zwycięstwem sojuszników oraz utratą przez Turcję prawie wszystkich europejskich posiadłości.

Niezadowolenie Bułgarii z podziału łupów po I wojnie bałkańskiej przyczyną wybuchu II wojny bałkańskiej.

1913 – II wojna bałkańska między Bułgarią a Serbią i Grecją, wspieranymi przez Rumunię i Turcję;

porażka Bułgarii i oddanie części zdobyczy zwycięzcom.

Utrwalenie się podziałów politycznych z okresu wojen bałkańskich, zacieśnianie relacji Bułgarii i Turcji z państwami trójprzymierza, a Serbii i Grecji – z państwami trójporozumienia.

Polecane publikacje

A. Krzak, *Wojny bałkańskie 1912–1913*, Częstochowa: Wyd. im. Stanisława Podobińskiego, 2017.

H. Wereszycki, *Koniec sojuszu trzech cesarzy*, Warszawa: WN PWN, 2021.

H. Wereszycki, *Sojusz trzech cesarzy. Walka o pokój europejski 1872–1878*, Warszawa: WN PWN, 2021.

